

Ljubljana, 22./VI. 1922. — II./25.

Emil D. Stefanović
lastnik in odgovorni urednik.

E. S.

Preganjanja.

Še danes trpe na vseh koncih in krajih naše domovine poedinci, preganjani po »obznani«, ki je že zdavnaj ukinjena.

Kaj je vzrok temu, da se odredba, s katero je »obznana« odpravljena tudi ne izvaja, nam ni popolnoma jasno. Ali jasno nam je to, da morajo v smislu zakona, v smislu pravice in reda v državi tudi oblasti spoštovati zakon in odredbo in ga tudi sprovesti. To je podlaga za vsako državo, pa naj ima ona obliko kakršnokoli hoče.

Pri nas je to ravno narobe. Trpinčeni narod se sili z bajoneti, zapori in preganjanji, da mora priznati večkrat ne zakon, temveč le samovoljo birokratov. Oblasti pa in njeni organi, katerih prva dolžnost je zakon in odredbe ne samo površno poznati, temveč preštudirati v dno njene globine in jo razumeti v vseh njenih fazah, po večini ali zakon in odredbe samo površno poznajo, ali pa so dosti preleni in površni, da bi ga tudi striktno izvajali.

Na žalost slučajni preganjanja in izzivanja se pri nas ne zmanjšujejo, izgleda celo, da je to politika današnjega režima, kajti on ne preprečuje te pojave s tisto energijo, katera bi bila potrebna in na mestu v interesu avtoritete in reda v državi.

Državna oblast mora strogo in minuciozno sprovajati zakon in odredbe ščititi svobodo kretanja in čuvati svoje državljane tako pred zunanji napadi na njihovo svobodo, kakor tudi predvsem pred samovoljo svojih neodgovornih organov.

Pri nas stvar ni taka! Da pa svoje trditve tudi podkrepim, navedam enega od najmarkantnejših slučajev.

Obrtnik bivši komunist je bil izgnan iz kraja, kjer je vršil svojo obrt in postavljen pod policijsko kontrolo v svoj rodni kraj. Policijski organi so izvestili državno

oblast, da je to državi opasen element in na podlagi tega je sledilo izgnanstvo in internacija. Nastane sedaj vprašanje, ali je bilo izgnanstvo na podlagi izjave žandarmerije na mestu in tudi pravno in moralno utemeljeno. Povdarjam tukaj predvsem moralno, ker ta pojem mora imeti zakonodajalec in državna oblast vedno pred očmi.

Trdim z vso sigurnostjo, da so take mahinacije redu v državi naravnost opasne in škodljive in to iz sledečih razlogov:

Ta obrtnik je oče večih otrok, katere je preživljal s svojo obrtjo. V tem, da je bil izgnan, je bila čez noč njegova familija pognana v bedno revščino, ker obrt v mali vasi ni mogel pričeti in tudi ni mogel preseliti svojih otrok in žene pri današnji stanovanjski bedi. E, pa ako je državna oblast že ukrenila izgon, ali ni bila tudi njena dolžnost preskrbeti možu eksistenco za njega in njegovo družino?

Ne oziraje se na to, pa tudi izjava orožništva pravno nikakor ne utemeljuje izgona. Utemeljevanje bi bilo le opravičeno, ako bi bil izgnani pravilno obsojen radi protidržavne zločina.

To je eden izmed mnogih slučajev, ki nam markantno dokazuje, da se mora v sličnih prilikah strogo paziti, da se ne krši zakona in tudi namena, katerega zakon zasleduje.

Pri nas na žalost ni tako, zato postoji velika rana na truplu naše države, ki zna biti tako opasna, da uniči truplo samo.

Dolžnost merodajnih činiteljev je, da nategnejo uzde, puste poučiti svoje podrejene organe, kaj je zakon in kako se morajo te institucije spoštovati.

Čas bi že bil, da se pogleda v registre in izbere akte, v katerih stoje ljudje še danes pod »obznano«, dasi je bila ta že davno ukinjena.

Železničarski shod.

Društveni shod Neodvisne strokovne žel. organizacije, kateri se je vršil v »Delavskem domu« dne 18. junija 1922, je bil za prvi početek dobro obiskan. Sodrug Furlan kot sklicatelj shoda pozdravi navzoče in naznani dnevni red: 1. Čitanje pravil, 2. situacijsko poročilo in 3. raznoterosti. Pri dnevnemu redu je prvi govornik raztolmačil nova potrjena pravila in pravi, pravila so dobra, samo treba je, da se okoli teh pravil zberejo vsi železničarji, kateri proletarsko čutijo in ki imajo poštene namene.

Drugi govornik je govoril s. Marčun: Cenjeni sodrugi!

Čas, v katerem se nahajamo železničarji ni postlan z rožcami, smo brez vsake zaščite, odvezujemo se nam kos za kosom že pridobljene pravice, tako smo zgubili stanarinsko doklado, pri izenačenju plače v dinarski veljavi smo bili prikrajšani vsi razredi izvenzemski uradniki, vagoni po železnici še vedno pričajo, da se železnica še vedno ne gane za svoje uslužbenke, šikaniranje in preganjanje je na dnevnem redu, v znamenju reakcije se je

rodilo dete, naša »Neodvisna strokovna železničarska organizacija«.

Sodrugi! Čuvati jo bode treba, da nam jo ne uničijo temni elementi, ko bodo doznali, da smo se pričeli gibati in braniti z zakonom, in z močjo organiziranih železničarjev proti nezakonitosti in šikaniranju osebja.

Ne bomo delali cirkuške reklame za našo organizacijo. Vsak zavezan železničar bode znal najti pot, kje se uspešno braniti njegovi interesi. Poštenje v financii in odgovornost napram članom in poštenost v boju so garancije, da bode čvrsta in da bo znala odbiti napad vsakega nasprotnika. Treba je, da se uvede v organizaciji duh demokracije, da imajo vedno in povsod za odločevati samo člani v poverjenju zaupnikov, ne tako, kakor je to bilo do sedaj, da so se različni ljudje postavljali na stališče: jaz sem organizacija, jaz sem vaš bog itd.

Zato sodrugi! Ne se prenačljati in tudi ne obupavati, da gre počasi, da se železničarji ne zavedajo, kje je njih pot in cilj. Branili bomo naše interese roko v roki, tudi nasprotnike bo-

demo čislali, ako se bodo napram nam kolegialno obnašali. Mislim pa, da ni več daleč čas, ko se bodo železničarji prepričali, da ni več potreba narodnih in verskih organizacij, kakor nas ne vpraša načelnik, kaj znamo moliti, tako tudi mi ne bomo vprašali, kakšnega verskega in narodnega prepričanja si, zadostuje nam, da si železničar, da si trpin in imel bodeš mesto med nami. Prosim tudi nasprotnike, ako je kateri navzoč, da vsi skupaj iščemo pot, po kateri bode mogoče rešiti se tega strašnega gladujočega stanja, v katerega nas je buržuazija pripravila. Smelo trdim, da predvojnega denarja zaslužimo na mesec komaj po 20 do 30 kron, med tem ko smo vendar l. 1914 zaslužili po 70 do 80 kron. Pred vojno smo pod barbarsko nekulturno avstrijsko državo jedli trikrat na dan, kar sedaj ne moremo ako zraven žel. službe ne opravljamo še kake druge. Toraj železničar je enkrat na dan, za frustek pa ustane, in za večerjo gre spat, ali pa v službo.

To se godi v Jugoslaviji v letu gospodovem 1922.

Ali sodrugi, vse to bomo premagali, ako se čvrsto oklenemo naše organizacije, ker tudi tukaj upamo, da bo na občnem zboru prevladal zdrav razum, napraviti bode treba tri plačilne razrede.

Tisti, ki ima najmanjšo plačo naj plača tudi v organizaciji manj in drugi, ki več zaslužijo, naj plačajo tudi več, in tako naj se zjednači. Pravice naj pa bodo jednake.

To poslopije v katerem zborujemo je na papirju naše, ali plačano še ni. Kje bi mi danes zborovali, ako bi ne

imeli te strehe? V »Mestnem domu«, kjer se plača po par sto kron. Skromni so naši dohodki, ali prisežimo si, da si rajše od ust odtrgamo in plačamo to hišo, ako tudi je stara ali ljuba nam je, ker je naša, bolj kakor vsaka druga lepa stavba. Toraj vsak železničar naj bode delničar zadruga »Delavski Dom«.

Pravili Vam bodo, to so komunisti, prevratneži, rogovileži itd. Ne pustite se begati, vi ste v organizaciji kot železničarji in naša organizacija je nepolitična, po zakonu komunisti niti biti ne smemo, ker naša pravila so od vlade odobrena in gotovo tudi preštudirana. Govorili pa bodo to zaradi tega, da bi se razna ravnateljstva in drugi elementi bolj uspešno borili proti lačnim železničarskim želodcem, v smislu zakona o zaščiti države.

Na plan sodrugi! Vsak železničar mora biti vojak in stražnik svoje organizacije. Kar je človeku oko v glavi, to mora biti vsakemu železničarju »Neodvisna strokovna železn. organizacija«.

Naj živi neodvisna strokovna železn. organizacija, spas železničarjev.

Sodrug Trškan se strinja z predgovornikom in pravi, da v novi organizaciji res ne sme biti politike, in ogibati se bode treba osebnih bojov in preprirov. Opisuje zadnje gibanje kurilniških delavcev in deputacije na ravnateljstvu južne železnice. Pravi, delavstvo mora propasti v boju, ako ni jednotno, ako je razcepljeno. Govorila sta še ss. Geohelli in Jernejčič. Oba priporočata neumorno delo in disciplino v organizaciji. Zmaga mora biti naša!

Volilni zakon.

V kratkem času bo skupščina sprejela novi volilni zakon. Ni vredno obširno pisati o tem skrupulu. Radikalno demokratska koalicija hoče svoje reakcionarno vladanje kronati s tem nestvorom volilnega zakona, predno se razbije.

S tem, da uvaja novi količnik, hoče vlada izključiti vse manjše stranke, to se pravi opozicijo. Kapitalistične klike, ki danes vladajo, hočejo popolnoma preurediti Narodno skupščino v slepo orodje, ki bo odglasovalo vse, kar one hočejo. S tem zakonom favorizira vlada kapitalistične stranke, ki izrabljajo svoj vpliv, da podpirajo posamezne denarne mogotce v škodo države in prebivalstva, vlada favorizira posamezne osebnosti (saj vemo kak vpliv imajo često na kmetih denarni mogotci, pri katerih so cele vasi zadolžene) na škodo idejnih in načelnih strank. Gotove stranke, ideje ali programi imajo lahko v državi tisoče in tisoče pristašev, pa vendar so po tem zakonu zapostavljene. Posebno velja to za delavce in male kmete, katerih interese bo tak skrupulani volilni red zapostavljal na korist maloštevilnih denarnih mogotcev in kmečkih baronov. Na ta način bo potrjen izraz prave volje naroda in naša demokracija in parlamentarizem bodo le še — velika laž. Buržuazija hoče s tem zakonom še bolj osigurirati svojo diktaturo nad delovnim ljudstvom.

Razen tega bo ta zakon potisnil v ozadje v parlamentu načelni in gospodarski boj ter bo podpiral lokalne boje posameznih voditeljev, podpiral bo

plemnski boj in boj posameznih okrajev. Nastal bo še večji kaos, kakor že vlada v našem javnem življenju.

Ne pišemo teh vrst, da bi vlado in njeno večino odvrnili od njene reakcionarne politike. Pišemo to za opozicijo, ki mora vsaj v zadnjem momentu pokazati, da je res opozicija. Naloga opozicije je težka, ker se ima boriti za to, da prepreči, da v bodoče ne bo parlament le zbirališče za vladne stranke. Opozicija je bila često do sedaj sokriva vladinih grehov, ker je bila premehka. Naj omenimo le čudno postopanje nekaterih opozicionalcev v trenutku, ko je vlada na način, ki je v evropskem parlamentarizmu edin, vrgla iz parlamenta na protizakonit in protiusťaven način 60 delavskih poslancev ter tako, ker Radič ni prišel, umetno ustvarila predpogoj za svojo »večino«. Opozicija mora vporabiti vsa sredstva in če ni drugače več mogoče proglasiti današnje skupščino za neveljavno, s tem, da jo zapusti in odkloni v svojem imenu in v imenu tistih 200 tisoč volilcev, ki jih je današnja vlada oropala parlamentarnih zastopnikov — vsako odgovornost pred narodom in pred tujino. Če hoče vlada mesto parlamenta shod dveh strank — naj ga ima. Če hoče vlada odkrito oligarhijo naj prevzame tudi vse posledice. Opozicija naj si opere roke in naj gre med narod!

Pozivljamo vse sodruge, da se v čim večjem številu udeležijo prvega nastopa del. telovad. enot, ki se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. v Jesenicah.

Povišanje železničarskih plač.

V listih je priobčen ta brzojav:

Beograd, 15. junija. Na svoji današnji seji, ki je trajala od 11. do 13.30 je ministrski svet poleg svojih rednih državnih poslov **podpisal rešenje o povišanju draginjskih doklad za železničarje in o povišanju kilometrin in premij za vozno osebje železnic.**

Dolgo je bilo dete nošeno predno je končno zagledalo beli dan. Kako izgleda, se še ne ve. V kaki meri bo povišanje izvedlo, od kedaj bodo veljale povišane doklade od 1. januarja ali od 1. aprila ni znano. Železničarji so dolgo čakali in — stradali. Mnogo jih je zapustilo železniško službo, ki jim niti od daleka ne nudi sredstev za človeško življenje. Vse mere presega nemarnost in polževa hitrost, s katero je gospoda v ministrstvu reševala to važno vprašanje. In to je gospoda dobro vedela in da bi svoje nesocialno postopanje zakrila, pričakovali so divji železničarski štrajk. Ta bi jim prišel prav v času, ko so železničarji bili takorekoč brez organizacij. Štrajk je sredstvo v razrednem boju, in sicer zelo uspešno sredstvo za upravo delavskih mezd. Ampak štrajki, ki jih žele delodajalci v času, ko delavstvo ni pripravljeno, so orožje proti delavstvu, da ga gospodarji še bolj podjarmijo.

Tako je bilo v našem slučaju. Organizacije železničarjev so razbili in izkoriščali so na način, ki nima primera, brezpravno delavstvo po železnicah. Razni tudi — delavski zastopniki so moledovali in klečepazili po ministrstvih — a uspehi tega prosjače-

nja je bil = O. Stradanje, preganjanje, globljenje itd. železničarjev je prešlo vse mere. In gotovi krogi so hoteli izzvati divji štrajk, da bi tako pokrili pred svetom svoje smrtne grehe, ki so jih zagrešili nad železničkim osebjem. Ali vsa ta agitacija šefov in podšefov, posebno na Hrvaškem, ni imela uspeha, železničarji se niso dali speljati na led. Gospodje so morali storiti nekaj in podpisali so povišanje mezd. Draginja pa raste dan na dan in prepričani smo, da to povišanje nikakor več ne odgovarja današnji potrebi.

Železničarji vzdržujejo promet in so eden najvažnejših čimteljev za prosih državne gospodarstva. Težka in odgovorna je njihova služba in imajo pravico, da so plačani pošteno in primerno današnji draginji. Toda vse njihove pravične zahteve bodo našle pri visoki gospodi gluha ušesa, če ne bodo imeli sile, da podpro svojo pravico z njo.

Pravičnega urejenja plač, moderne pragmatike, ne boste dobili kar tako. Če so vaše pravice še tako jasne, ne bodejo jih upoštevali, če boste neorganizirani, če boste neenotni in razcepljeni.

Le močna enotna organizacija nam je garancija, da boste lahko v uspešni borbi prišli do svojih pravic.

Zato vsi železničarji v vrste Nedvisne strokovne železničarske organizacije!

Zbirajte za gladujoče v Rusiji!

V dobi brezpravnosti delavskega razreda.

Da se ne pozabi dejstvo, da je delavski razred danes v Jugoslaviji popolnoma brezpraven in da ne najde zaščite nikjer, zabeležimo naslednji slučaj belega terorja:

Sodrug iz Trbovelj so si ustanovili gospodarsko zadrugo in si izvolili funkcionarje, kakor to določa zakon. Ti funkcionarji so imeli svojo sejo na zadnji praznik v javnem gostilniškem lokalu sredi mnogoštevilnih gostov. V to gostilno sta prišla tudi dva orožnika iz Zagorja v neki družbi. Ko sta zagledala naše sodruge pri drugi mizi, jima ni dalo miru, marveč sta takoj pohitela po orožnike iz Trbovelj, češ komunisti imajo tajni sestanek. Kmalu sta prišla dva orožnika, eden med njimi z nasajenim bajonetom. Spričo vseli gostov so nato odpeljali naše sodruge v posebno sobo, kjer se je pričela preiskava žepov in zasliševanje. Tej preiskavi sta prisostvovala tudi orožnika iz Zagorja. Eden izmed njih je mislil, da lahko očita delav-

cem, kar mu je drago. Končno ga je moral poklicati orožnik, ki je vodil preiskavo, k redu in to šele na odločno zahtevo sodrugov. Našli seveda niso ničesar, razen zapisnikov o seji zadruge.

Gostje so povpraševali, kakšne zločince so vendar zasledili, da so prišli orožniki. To je le eden izmed mnogih slučajev neprestanega preganjanja naših rudarjev. Orožniki so jim neprestano za petami. To se imenuje pri nas »svoboda« in »demokratizem«. Edini izhod iz tega žandarskega režima v Jugoslaviji je, da delavski razred ozko strne svoje vrste v svojih organizacijah, s pomočjo katerih bo prišla v razredni borbi rešitev iz tega stanja popolne brezpravnosti. Kdor misli, da bo našel zaščito v zakonu, ta se moti. Danes v Jugoslaviji ne veljajo zakoni, marveč samovolja. Živimo v režimu najbrezobzirnejše diktature buržuazije. Zakoni so danes v tej državi samo cunjia papirja.

Proces socialnih revolucionarjev v Moskvi.

Začetkom tega meseca se je pričel v Moskvi proces proti voditeljem socialno revolucionarne stranke. Sovjeti jih obtožujejo, da so organizirali atentate na voditelje ruske revolucije, na Lenina, Trockija itd., da so organizirali oborožene vstaje proti sovjetski vladi, da so delali sporazumno z različnimi kontra-revolucionarnimi armadami v to svrhu, da upropastijo pridobitve ruske revolucije.

Proces, ki se je pričel proti socialnim revolucionarjem, je eden največjih političnih procesov, kar jih pozna svetovna zgodovina. Tekom tega procesa se bo razvila zgodovina razvoja ruske revolucije. V tem procesu se bo pokazalo, kakšno ulogo so igrali socialni revolucionarji v ruski revoluciji. Znano je, da so pod Kerenskim imeli veliko moč v deželi. Ker so se pa zvezali z buržuazijo in veleposestniki ter hoteli nadaljevati vojno za interese antante, so izgubljali na pristaših, dokler jih ni končno odnesla oktobrska revolucija. Nato so njihovi voditelji deloma šli v emigracijo deloma pa so organizirali doma boj proti sovjedom. Zadnji oboroženi ustanek, ki so

ga organizirali socialni revolucionarji, je bil oni v Kronštatu.

Emigracija socialnih revolucionarcev je pričela že dolgo pred procesom agitacijo za svoje zaprte ljudi. Ta agitacija ni bila brez uspeha. Pridobili so zase Drugo internacionalo v Londonu in Dunajsko internacionalo. Posebno pa se je zavzel za zaprte socialne revolucionarce Vandervelde, belgijski socialist, ki je bil med vojno minister in ki je podpisal Verzajski mir, ki je vrgel vsa bremena vojne na ramena nemškega delavnega ljudstva.

Na znani Berlinski konferenci treh Internacional je bilo potem dogovorjeno, da bodo poslali zastopnike londonske in dunajske Internacionalne svoje zagovornike na ta proces. Sovjetska vlada je na to pristala. Prvič v zgodovini se je zgodilo, da je vlada samostojne države pripustila zagovornike iz drugih držav.

Značilno za drugo internacionalo in za Dunajsko Internacionalo je, da sta se s tako vnmemo zavzeli za obtožene socialne revolucionarce, katerim se očita izdajstvo nad proletarsko Rusijo. Ali ni to čudno, da pa

ta gospoda ne najde nobenega sredstva, da bi rešila proletarce v njihovih deželah, ki leže po ječah radi tega, ker so se borili za osvoboditev proletariata. Tu ne ganejo niti z mezinčcem, da bi branili proletarce pred buržuazijo. Z vso vnmemo pa se zavzemajo za ljudi, ki so se dvignili proti proletarski državi. Druga Internacionala in Dunajsko Internacionala pač nista mogle jasneje dokumentirati, kako razumeta varstvo proletarskih interesov.

Kakšno mišljenje prevladuje med obtoženimi socialnimi revolucionarci, to dokazuje najbolje izpoved glavnega obdolženca Timofjejeva, ki je izjavil pri večerni razpravi dne 10. junija, da njegova skupina **priznava oborožen boj proti sovjetski oblasti in da se tudi v bodoče ne bo odpovedala temu boju.** Začasna ustavitelj tega boja s strani osmegega strankinega zbora socialnih re-

Davorin:

Mrtvim!

Pozdravljeni, trpini v grobu, pozdravljeni, ob letu smrti vaše, vi žrtve kapitala!

Saj niste umrli, duh vaš živi med nami. Kri Zaloška množice nevedne kliče... K maščevanju drami...

Vi živite večno! Življenje, kri ste dali za brate svoje. Kot otrok, ki v cerkvi tam ga svetec krsti

ne more govoriti, tako svoboda naša majhna je, čeprav prelita kri je vaša, od bratov Judeža Iškarijota. Kri vaša bo rodila tisoče enakih, vam enakih borcev. Saj zove nas Zaloška cesta...

Duh vaš bo spremljal nas v bojih proti nenasitnim mogotcem, proti izdajalcem proletarca Krista, proti vsem, ki ne vidijo trpinov trope. Skoro pride dan: tedaj lahko boste spali prvi med trpini.

Nad vašimi grobovi bode plapolala zastava svobode, miru. Konec bo trpljenja, maščevana žrtve vaša.

Dnevne vesti.

Obsodbo komunistov v Beogradu je potrdilo apelacijsko sodišče. Če ne bo pomiloščen, bo Stejič obešen 25. tega meseca. Njegov advokat je hotel potovati na Bled, da osebno prosi za milost pri kralju, toda Stejič mu je to prepovedal, ko je slišal za ta korak.

Amnestija je bila izdana, toda le po večini za tatove, goljufe in take podobne idealiste. Za politične obsojence in preganjance kakor tudi za vojaške obsojence iz solunskega procesa amnestija ne velja.

Svoboda tiska. Oblasti so ustavile (v nasprotju z jasnimi določbami ustave) Novačanovo »Našo Vaso«, glasilo republikanske stranke.

Občinske volitve v Ljubljani bodo kakor poroča »Slovenski Narod«, (ki te stvari gotovo ve iz dobrih virov) šele 20. oktobra t. l. »Pridobitni« krogi (bankirji, fabrikanti, veletrgovci in drugi taki reveži) bodo po vestih istega lista nastopili s svojo posebno listo. Tudi delavstvo si mora vzeti njihov nastop za vzgled. Reakcionarni novi volilni red obsoja delavstvo, če nastopi z večimi listami na popolen neuspeh. Zato je treba, da si ročni in duševni delavci postavijo skupno listo, ki bo obsegala i komuniste, socialne demokrate obeh struj, narodne socialce in krščanske socialce in neopredeljene. Treba bo postaviti za delo v občini pozitiven občinski program, ki bo branil interese delavcev, uradnikov in nameščencev. Taka koalicija bo imela siguren uspeh in bo najboljši odgovor na nezasišano postopanje vladi proti ljubljanskemu občinskemu svetu, ki se je zameril hudo demokratskim in »pridobitnim« krogom, ker je hotel razpoložljivi denar vložiti v socialne mestne ustanove ter ga več ni hotel pustiti v raznih »pridobitniških« bankah, da bi z njim delale ogromne profite, mestu pa plačevale le skromne odstotke. **Enotna fronta ljubljanskega**

volucionarcev ne pomeni nobene načelne spremembe, marveč je bila samo posledica takratne neprimernosti organizacije oboroženih vstaj. Vsakokrat pa, če bo položaj ugoden za odločilni udarec, kakor je bilo to za časa Kronštatske ustaje, se bo vse podvzelo, da se take vstaje organizirajo in izvedejo. Razen tega je Timofjejev tudi priznal, da je **vzdrževal zveze s tujimi državami in da je sprejemal od njih denar.** To svoje stališče napram sovjetom utemeljuje s tem, da je stališče socialnih revolucionarcev popolnoma nasprotno onemu boljševikov, kar se tiče ruske revolucije. Oni zahtevajo, da se upostavi režim februar-ske revolucije, tokratno državno obliko in sklicanje ustavotvorne skupščine. V bistvu bi se dalo to stališče primerjati z onim, ki bi pri nas zahteval, da naj se zopet vrne Avstrija.

Č. I. rudar:

Naša pesem.

Sodrug! sodružice! Vstanite trpini, trpinke se združite na delo budite vse, ki še na zemlji žive! Žarki svobodni so solnčnega sveta ogrevat začeli proletarcu in kmetu zemljo, last tega, ki dela, last žuljavih rok! Iz verig železnih, trdnih zapahov prišel osvoboditve bo dan, buržujsko kapitalističnemu, bliža se konec, režimu, črni obrazi, krvavo-žuljava dlan priskočijo svojemu bližnjemu v pomoč, danes na plan.

Zatirani, izkoriščani, brezpravni poprej, danes trpin si svoboden! Dolžnost kakšna te veže, kaj delat imaš — to glej!

Zahvala.

Ferdinand Hacin, ki je bil ranjen na Zaloški cesti in še sedaj boluje na posledicah rane, se najiskrenejše zahvaljuje trboveljskim sodrugom za 2131 K, ki so jih za njega nabrali.

proletariata proti ljubljanskim pridobitnikom! To je geslo zavednega ljubljanskega delavstva.

Volitve v oblastne skupščine bodo tudi v oktobru, čeprav bi morale po zakonu biti že 28. julija. Tri mesece odloga so si tako radikali in demokrati zasigurali za obsodbo, ki jo bo ljudstvo izreklo nad njihovim vladanjem.

Trboveljska nemogokopna družba je izdala 260.000 novih akcij ter s tem zvišala svoj kapital na 100.000.000 K i. Zanimivo je, da je zvišanje izvedla »Slavenska banka«, čije ravnanje je g. Avg. Praprotnik, kakor znano intimen prijatelj ministra za soc. skrb gospoda dr. Žerjava...

Rudarske urade bo vlada razpustila v Ljubljani in Zagrebu ter vse posle centralizirala pri rudarskem uradu v Sarajevu. Torej se bomo za vsako malenkost vozili v Sarajevo, kar pomeni izgubo 3 dni. Lepa naša...

»Rudeči pilot«. Pod tem naslovom izhaja nov mesečnik za proletarsko, revolucionarno umetnost. Predvsem opozarjamo na krasne pesmi sodruge Seliškarja, ki opisuje življenje in boje trboveljskih rudarjev, ter na povest sodr. Cerkvenika. List izhaja vsakega 15. in stane posamezna številka 2 D.

:: Zbirajte za tiskovni sklad! ::

Hrastnik. V nedeljo, dne 25. junija se vrši v deški šoli sklepna šolska slavnost s sledečim vzporedom: 1. Od desete ure dopoldne naprej razstava ženskih ročnih del. 2. popoldne ob pol 3. uri predava odposlanec zdravstvenega odseka iz Ljubljane g. profesor Bajželj o »Telesni vzgoji otrok od rojstva do 18. leta«. 3. po predavanju nastopi vsa šolska mladina s telovadnimi vajami. Vabljeni so vsi starši in prijatelji otrok. — Šolsko vodstvo.

Strokovni pregled.

POZOR!

Brivci! Ne potujte v Zagreb radi mezd. gibanja.

Stavbinci! Ne potujte v Zagreb radi mezd. gibanja.

Kovinarji! Ne potujte v Zagreb in Čačak radi mezd. gibanja. Livci ne potujte v Osijek.

Krojači! Ne potujte v Zagreb in Beograd, ker tam je brezposelnost.

Usnjarski in čevljarški delavci! Ne potujte v Zagreb, Subotico in Beograd.

Mlinarski delavci! Ne potujte v Beograd!

V Kragujevac naj sploh nikdo ne potuje, ker vlada splošna brezposelnost.

Lesni delavci, mizarji! V Osijeku in v Brodu n. S. je stavka, v Zagrebu, Subotici, Požegi in v Sarajevu mezd. gibanje, v Beogradu brezposelnost.

Rudarji! Ne potujte v Slovenijo, posebno v Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Kočevje, Krmelj, Rajhenburg, Hudo jamo, Zabukovco, ker so sodrugi v mezd. gibanju.

Redni mesečni shod, podružnice lesnih delavcev v Ljubljani se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. v veliki dvorani »Mestnega doma«, ob 9. uri dopoldne. Točna udeležba dolžnost vsakega.

Podružnica ljublj. lesnih delavcev in sorodnih strok je sklenila na svojem sestanku, da priredi dva- ali trimesečni knjigovodski tečaj. Torej sodrugi, na vas je ležeče, ako se bode vršil ali ne. Komur je kaj za izobrazbo, naj prijavi svojemu zaupniku, da želi obiskovati omenjeni tečaj, potreben ga je itak vsak, predvsem pa vajenci in mlajši delavci, ker največ leži na njih vprašanje bodočnosti. Zaupniki ne smejo biti samo na papirju in mezd. gib. njih, ampak zaupniki v resnici, taki kakor jih predvideva novi zakon. Zaupnike pozivljamo nadalje, da redno obiskujejo zaupniške sestanke in tam povedo mnenja delavstva, da ne bo nepotrebnega govoričenja po delavnicah. — Predsedstvo.

Leteča pošta v tovarni »Slograd«. Tem potom pozivljamo vse zavedno delavstvo, da ne sprejema dela v omenjeni tovarni, dokler ne uredi tamošnja gospoda razmer, ki vladajo v njenem podjetju. Gospodu kovaškemu predelavcu Valiču pa bi svetovali, naj ne izkazuje svoje zmožnosti s tem, da šikanira delavstvo, temveč izkaže naj svojo modrost v znanosti dela. Ne stojimo na stališču, da bi odjedali kruh družinskemu očetu, ampak to mu pa lahko priporočamo, da svoje surovosti pusti lepo doma, sicer lahko doživi še kako neljubo razočaranje, kajti z ljudmi, ki so poskusili že vse in so povsod odleteli ter hočejo sedaj na račun delavskih vrst igrati vlogo priganjača nima milosti. Pozivljamo še enkrat vse delavstvo, da ne sprejema dela v tovarni »Slograd« posebno stavbinsko.

Urednik »Delavca« in resnica. Osrednje društvo lesnih delavcev in sorodnih strok je imelo dne 9. aprila t. l. svojo skupščino, na kateri se je sprejela resolucija za ujedinenje organizacij v »Savez lesnih delavcev« s centralo v Zagrebu. Na tem zborovanju je bil navzoč tudi urednik »Delavca« Fr. Svetek in ni ugovarjal sprejetim resolucijam. Zato smo se čudom ču-

dili, ko smo brali poročilo o tem zborovanju v »Delavcu« št. 11. od 5. maja. Poročilo je deloma cenzuriralo sprejete resolucije, deloma pa so naravnost potojčene. Da navedemo par rožic iz grede Svetkovega poročanja. »Delavec« piše: 1. »Uvažuje se... v resoluciji se glasi to mesto: 1. »Sprejme se... Pri točki 2. cenzurira urednik »Delavca« kar cel stavek. »Delavec«: »2. Stojec na tem stališču nalaga skupščina centr. odbor. lesn. del. v Ljubljani, da ukrene vse, da se ujedinenje z vsemi lesnimi delavci Jugoslavije čim hitreje izvede.« — V resnici glasi resolucija tako: »Stojec na tem stališču nalaga skupščina odb. lesn. del. v Lj., da ukrene, da se čimprej ujedini z vsemi lesn. del. Jugoslavije in da z ozirom na položaj čim hitreje izvedejo sklep ujedinenja vseh lesnih delavcev z enotno centralo v Zagrebu, ki bi veljala za celo državo in da provedejo vse ono, kar bo v interesu lesnih delavcev te države brez razlike narodnosti in kvalifikacije.« Vprašamo sodr. urednika »Delavca«, kako si predrzne cenzurirati resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta od vseh delegatov skupščine. Opozarjamo sodr. urednika Svetka, naj se ne igra z ognjem, drugače mu bomo še zakurili pod nogami, da bo hitreje tekel. Gotovi sodrugi naj si zapomnijo, da si mi od posameznikov ne damo diktirati prav nič. Tu se je lepo videlo, kdo je za resno ujedinenje, kdo pa ne. Naša lesna stroka se bo ujedini s tistimi, ki so za pravo ujedinenje in ne bo vpraševala nikogar za dovoljenje. Lesni delavci sami vedo, kaj jim je treba, in nočejo več služiti za štafazo raznim demagogom, temveč bodo po lastni pameti delali za dobrobit celokupnega proletariata. Političnih klikarjev pa ne bomo trpeli med nami. Gospodje, ki so nas proti naši volji spravili v odpoliceje favorizirani Glavni Radniški Savez bivšega kr. ministra Bukšeka pri nas ne bodo slepomišili. To pravi jasno točka 11 in 12 naše resolucije. Pri pomnimo le še, da je to resolucijo prinesel »Delavec« v dveh številkah, ker so najbrže gospodje mislili, da člani pozabijo vsebino prvega dela, kadar dobe čez 14 dni drugi del v roke. Bajne manjka prostor, ali pa so uredniku bolj važne anonce »Lepota«, »Elza« pomada, milo itd. — Gorenjski mizarji.

Krščanski mednarodni rudarski kongres je zboroval 16. t. m. v Inmostu. Jugoslavijo je zastopal Kukman. Ker pri nas krščanski socialci zelo radi ubirajo zelo radikalne strune (kadar niso na vladni seveda) nas zanima njihovo stališče k »razrednemu boju«. V 1. resoluciji konstatirajo krščanski rudarji, da so načela socialistične organizacije med seboj nezdružljiva, ker načela socialistične organizacije ogrožajo socialni mir. Krščanski rudarji hočejo torej, da bo volk sit, koza pa cela. Nam je prav, da so jasno pokazali svojo žolto barvo, sedaj pa naj le ostanejo doma s svojimi radikalnimi frazami, ker zavedno delavstvo se bo po tem ravnalo. Slepomišnja nečemo, ali ste za proletarijat, ali ste pa za fabrikante. Delavstvo ve, da ima s kapitalisti le en stik, in ta je boj. Stranke, ki pa hočejo kapitalista in delavca zastopati, so reakcionarne, samo, da tega ne povedo jasno, ampak se skrivajo za fraze bode si narodne ali pa v našem slučaju za verske.

Dopisi.

Mi smo klečepalci! V eni zadnjih števil »Del. Nov.« sem čital članek pod naslovom »Sestrđani«, ki se bavi z bednim položajem, v katerem žive nižji državni nastavljenici. Da, res sramotno postopa z nami naša delodajalca, država! Od nas vboje delovne pare zahteva, ker največ dela, slepo pokorščino do višjih birokratov, ki polnijo naše višje urade — a za vse to daje nam in našim družinam le malenkostno miloščino, ker plačilo za naše delo se tiste beraške kronice ne morejo imenovati. Tovariši, kaj čakate? ali mislite, da Vam bo Bog pomagal, če si ne pomagate sami. Čas, ko

so pečene piške letele zaspanetom kar v usta, so minuli. Dobili boste toliko, kolikor si boste priborili. Ampak za tak boj je treba organizacije, ne pa takih črnožoltnih vetrajarskih bratovščin, ki Vas pitajo le o narodnosti, veri ali državi, ki je v nevarnosti. V nevarnosti je le življenje Vas in Vaših družin ki so izpostavljene največji bedi in stradanju! Vero, narodnost in centralizem naj le branijo gospodje, ki so za to dobro plačani. Vi pa morate braniti svoje pravice in pravice Vaše dece! Če si ne boste sami pomagali, Vam ne bo nihče pomagal. Zato pa ustanovite razredno bojno organizaci-

jo, ki bo v zvezi z mednarodnimi organizacijami proletarijata, katere tvorijo izvežbano milijonsko armado, in katere bodo izvojevale tudi vam boljši kos kruha in pravico do človeka vrednega življenja. Dokler boste pa le prosjačili in klečepalili pred pijavkami, ki sede v Beogradu, Vas ostali zavedni proletarijat pri najboljši volji ne more podpirati. Zato proč s klečepalstvom in hitro na delo za našo strokovno organizacijo.

Naj živi mednarodna solidarnost vseh zatiranih!

Zaveden državni uslužbenec.

Sodrugi rudarji pri »Trboveljski prem. družbi«. Nahajate se v mezd. gibanju, morate biti oprezni! Zakaj, se bo mogoče kdo vprašal. 1. Zato, ker stoji vam nasproti močno organiziran kapital, v podobi Trb. prem. družbe, katero vsi poznate, kaj zna, odgovarjati, kadar nastane vprašanje vaše eksistence. Vemo že vnaprej, da se bo družba borila trdovratno, ugoditi vašim pravičnim zahtevam. 2. Pa morate biti oprezni, zakaj, skušnje vas učijo, da v takih slučajih, ko se poganja delavstvo, za zboljšanje gmotnega položaja, hodi mnogo provokaterjev, ki so plačani, da napravijo razdor v delavskih vrstah. Poslušajte se vseh sredstev, ter hočejo poučevati delavstvo tudi s tem, da naj se vda delavstvo, v svojih težkih trenutkih v voljo božjo. — Mogoče se bo tudi tukaj našel kdo, ki bo učil to boguslužno čednost, da kadar ste lačni, bosi, nagi in žejni, da bi se takrat zahteli, kam na božjo pot, da tam izprosite, tega, kar vam manjka. — Toda bode prepričani, da to ne drži, da so to mahinacije, ni še s tem izboljšan vaš obupni položaj, ter s tem še niste ne vi, ne vaši svojci preskrbljeni. Zakaj, pregovor pravi, *trpljenje je božja mast, samo tisti je revež, kdor se maže z njo.* — Zatoj sodrugi: boj je resen in od vaše strani opravičen. Vi, ki ste gonilna sila, ki producirate oni črni diamant, ki goni nebroj vsakovrstnih strojev na suhem in na morju, oni diamant, katerega potrebuje človeštvo neobhodno, oni črni biser, s katerim si polnijo kapitalisti svoje nikoli nasičene žepe ter s pomočjo njega zabavajo sebe in sebi ljube do skrajnih mej, meče od sebe zopet v grlo drugim kapitalistom denar, ki se mu je skoraj posilil v njegovo, nikdar ne prepolno malho. Da, za druge, ki niso potrebni, je denar. Oni so protežirani, pomagajo eden drugemu, učijo eden drugega zapravljati na najmodernejši način to, kar vi ob potu svojega obraza spravljate na beli dan. Vi pa, ki kopljete pri medlem svitu svetilke globoko pod zemljo, v vednih smrtelnih nevarnostih, lačni, raztrgani, žejni in vsi premočeni vsled prenapornega dela, ali pa vode, ki vas tudi mnogokrat ovira, za vas ni kaj takega, za vas je škoda. — Ali ne veste, da vsakokrat, ko se odpravljate na delo, jemljete slovo, s krvavečim srcem od dragih svojcev, ko jih vidite vse obupane vsled pomanjkanja. In vsakokrat se vsak posameznik vpraša, ali bom prišel zdrav nazaj z dela? In kaj bo z drago ti družino, ako te pohabi ali pa sploh ubije v jami, kar ni nič kaj izvanrednega? Kdo bo skrbel za tebe in tvojo družino, ako te pohabi in ko zboliš? Mar misliš da oni, komur ti prodajaš svojo silo in mu s tem delaš ogromne dobičke? Ne, oni te takrat ne bo več poznal, ker dobil bo na mesto tebe, drugega, mladega sužnja, ki mu bo zopet prodajal svojo silo, kakor ti, nevedoč, kakšna usoda ga čaka. Ko bo pa onemogel, pride v tvojo kategorijo, kjer se umira lakote in uboštva. — Zakaj vse to? Zato ker oni, ki si mu svojo silo prodal, sedi na profitu, katerega mu je nanesla tvoja in tvojih sotrpinov sila ter zdaj uživa življenje po metodi mesta Sodome in Gomore. Da bi se pa spomnil na tebe, nima časa ter se mu tudi ne zdi umestno, zakaj, še vedno kuje črne naklepe, kako še uničiti one, ki mu še prodajajo silo. — Zatoj sodrugi: premislite si dobro vašo usodo, v kateri se nahajate. Rudarji ste, delavci največjega pomena. Spravljate na dan iz temnih in globokih rovov rudo, s katero se največ kapital debeli in se masti, obenem vas pa ne pozabi iz hvalnosti šikanirati, dočim nimate vi in vaši svojci kaj obleči, obuti in dostikrat tudi ne jesti. — Vzemite v roke svinč-

nik in kos papirja ter preračunajte koliko spravite bogastva dnevno na dan, pa posneli bode iz računa, da komaj četrti del ali pa še ne, je vaš, čeprav ste delali in se potili ter bili v smrtni nevarnosti, dočim so pograbili ostalo oni, ki so lenarili in se po svojih ukusih zabavali. — Ta račun vam bo odločno povedal, da vaš boj za želoec in za eksistenco je svet boj in neizprosen, katerega vodite, zato ga morate voditi vsi v slogi in edinosti napram kapitalistični klasi in njenemu režimu, ki ne da od sebe sama ničesar onim, ki delajo, in to ste vi rudarji, pač pa ima denar in vse drugo, ki po pravici v prvi vrsti spada vam, na razpolago onim, ki ž njimi vred lenarijo in piskajo v njihov rog. — Vam rudarji, ni treba drugega, si mislijo oni bratci, kot da delate in ustvarjate ter tako kopičite njim milijonske dobičke. Nočejo se zavedati, da vaš zaslužek ne dosega niti eksistenčnega minimuma, da vi lačni ne morete delati in ustvarjati bogastva, da bi s tem pomagali sebi in vsemu človečanstvu. To njih ne tangira. Glavno je, da vas lahko izrabljajo in tlačijo ter večajo draginjo, katera je tako velika, da komaj zaslužite za hrano, na druge potrebščine pa niti misliti ne morete. Ali je to pravilno? Vsi boste rekli da ne.

Rešiti se iz te bede in zatiranja je mogoče le s pomočjo močne, enotne in nepolitične strok. organiz., ki jo imate pod imenom »Zveza rudarskih delavcev«. Zakaj kapitalizem je močno organiziran ter bje boj proti vam, proletarskemu razredu, s ciljem, da vas ugonobi, še bolj zaslužni in potepti pravice, ki jih še posedujete. — Pregovor pravi »Zob za zob«. In ker kapital bje boj proti vam, kaj pa boste napravili vi? Upam, da boste uganili pravo ter se bodele strnili v enotno fronto, ne oziraje se na strankarsko pripadnost, ker se gre za želoec, pod okriljem Z. R. D., katera bo šla odločno in zmagovito proti onim, ki vam kradejo in jemljejo pravice in ne upoštevajo pogodb, brez prenehanja, dokler ne bo kot zmagovalka izšla iz boja za zboljšanje gmotnega položaja. — Izrek »v slogi je moč«, imejte vedno pred očmi. — Ne smete pa misliti, da je s tem, ko imate močno str. org., že končano vaše delo, in da ste si že priborili vsega, kar vam je treba. Ne, velika dolžnost vas še čaka in ta je, odločno stati na mestu, katerega vam bodo začrtali vaši voditelji, katere ste si izvolili in s tem izrekli zaupanje. Oni vas bodo potrebovali, zakaj poveljnik brez armade ne pomeni nič ter se niti ne more podati v boj, ako noče ugonobiti samega sebe, ne pa misliti, da bo kot zmagovalec izšel iz boja. — Zatoj je vaša sveta in prokleta dolžnost, da se držite navodil svojih voditeljev ter da vi vsi, ki ste rudarji stopite pod zastavo »Zveze rudarskih delavcev«, katera vam bo pokazala pot do zmage. Ona je vaša zaščitnica in mati, pa ne mislite samo nekterih, temveč vseh, ki ste zatirani. Ona bo voljno, vestno in neustrašeno vsak čas skrbela in se potegovala za vaše pravice ter za zboljšanje gmotnega položaja. — Proč s strankarskim sovraštvom, ki vam nič drugega kot škoduje in krade pravice. — Vsi v enotno fronto v »Zvezo rudarskih delavcev«. — Varujte se provokatorjev, ki so plačani, da razbijejo vaše vrste ter vas pahnejo v pogubo in bedo. — Zavedajte se, da ste ljudje, ki tudi potrebujete življenja in pravice ter da si morate zagurati eksistenco. — Sloga in solidarnost, naj vam bo geslo za zboljšanje gmotnega položaja in lozinka vam je, da vestno ubogate in sledite svojim voditeljem, ki so pripravljeni se pogajati za vas do skrajnih mej. — Le pod tem geslom bodele zmagali!

Živela delavska solidarnost!

Živela str. org. »Zveza rud. del.«

Dol z denuncianti in prevaranti.

Rudar.

V zahvalo sodrugom in sodružicam v rudarskih revirjih »Trboveljske prem. družbe«. Preteklo je že 1. leto, odkar se nas je na zagoneten način spravilo v zapore, kot državni nevarne elemente. Bilo nas je 14 po številu. Zgodilo se je to na dan 9. maja lanskega leta. Predbacivalo se nam je vse mogoče ter se je raziskovalo v najširšem obsegu proti nam. Toda, kjer ni tatu,

tudi ni ničesar ukradenega. Tako tudi nam, ker nismo zagrešili nič drugega, kakor to, da smo se poganjali za zboljšanje gmotnega položaja delavstva, niso nič mogli, ker to po naši ustavi in zakonih ni kaznjivo dejanje in so nas morali po 25 dnevnem preiskovalnem zaporu izpustiti na svobodo. Dognalo se je, da nismo krivci, zatoraj se je preiskava ustavila ter so se vsi akti oddali Celjski politični oblasti. — Prišedši iz preiskovalnega zapora, dne 3. junija 1921, smo zopet hoteli iti na delo. Nekateri od nas so že šli na delo, toda eden izmed njih je napravil komaj pol dneve, drugi pa en četrt, zakaj spodbilo se jih je domov ter reklo, da se nas po ukazu Pokrajinske oblasti ne sme sprejeti v delo prej, dokler se jasno ne dokaže, smo li krivci ali ne. Na neštete intervencije, vloge in priitožbe, se je doseglo samo to, da je politična oblast začela na novo stvar preiskovati. Zaukazalo se nam je, da pod nobenim pogojem ne smemo zapustiti Trbovelj, dokler se ne dokaže kaj je na stvari. — Toraj lahko si predložite kaj je to. Delati ter si s tem služiti kruh za sebe in družino (zakaj večina nas je oženjenih z večjimi otroci) nam ni bilo dovoljeno. Drugam službe ali dela iskati pa zopet ne. Prepuščeni smo bili nemili usodi, da poginemo gladi na cesti, zakaj oni, ki so nas spravili v zapor in brezposelnost niso vprašali, če imamo kaj jesti, pač pa se nas je zasledovalo še naprej. — Nahajajoči se v obupnem položaju, ste nam priskočili vi sodrugi in sodružice na pomoč s prostovoljnimi prispevki od svojega težko prislužene zasluzka. Da, vi, ki ste sami preganjani, imate srce človeka, ste si pritrkali od svojih ust, čeprav vam je bil zaslužek pičel ter ste tudi nam dali s tem živeti. Vi trpini, ki delate z rok v usta, ste dobro vedeli, da mi nismo krivci, toda niste nam mogli pomagati drugače, kot s tem, da ste prispevali prostovoljne prispevke in tako rešili nas 13 delavcev z našimi devetimi ženami in trindvajsetimi otroci žalostne smrti. Nikdo ne more prečiniti tega velikodušnega koraka, od strani vaše, zakaj pokazali ste s tem, da, čeprav ste preganjani, teptani, zaničevani in šikanirani od strani kapitalizma, pa vseeno imate v srcu čut usmiljenja za brezposelne, ki presega čut onih, ki živijo v obilici in se mastijo na račun vaših žuljev. — Mi vsi smo upali, da bo politična oblast kmalu izvršila to, kar je njena dolžnost, toda varali smo se. Vedno kadar smo vprašali, kedaj bo rešeno naše težko in obupno stanje, se nam je reklo: »Čez par dni...«. Ravno tako se je odgovarjalo na vloge in intervencije. Toda potekali so dnevi, tedni in meseci, ali rešitve ni bilo nobene. Šele na posredovanje gosp. min. za soc. pol. dr. Kukovca se nam je podelila kazen, nekaterim 14 dnevna, drugim 8 dnevna, samo dva izmed nas sta bila oproščena brez vsake obravnave ali dane jim priložnosti se zagovarjati. Naknadno smo dobili tudi milost, da se nas izžene izgonjskim potom, vse one, ki niso pristojni v občino Trbovlje, ne oziraje se, koliko časa se že nahaja kdo izmed nas v Trbovljah in v kakšnih družinskih razmerah se nahaja. Domačine se je pa dalo pod policijsko nadzorstvo, da se morajo 3 krat v tednu javljati na orožniški postaji. Medtem ko bi si lahko poiskali službo, toda to jim je zabranjeno. Izgnanci pa ravno tako v svojih domovinskih občinah gladujejo. Seveda smo se proti tej nepravilno izrečeni kazni protivili, toda brezuspešno, le za 3 se je posrečilo, da se jim je kazen odpustila in izgon suspendiral, po posredovanju g. dr. Dimnika. Od teh treh sta na delo dva sprejeta, eden pa ne, ne da bi se bil navedel vzrok zakaj. Toraj tukaj lahko vidite na kakšen način se nas je šikaniralo od vseh strani. Vsi drugi smo bili še vedno v brezdelju. Toda kar na enkrat so si zopet nekaj izmislili, ter nas uteknili v zapore. Slučaj pa je bil zopet isti, dokazov ni bilo, ter se nas je zopet spustilo na svobodo. Dela nam še vedno niso dali in policijsko nadzorstvo nam je pa prepovedalo zapuščati Trbovlje v vsakem slučaju. Da, celo prepovedalo se je zbirati prostovoljne prispevke in preganjali so one, ki so jih zbirali. Preganjani ni konec, čeprav je pokazala razprava s. Princa, da nismo zakrivali ni-

česar, kar bi se ne skladalo z ustavo in zakoni.

Upamo, da se bo v kratkem cela afera razbistrila, ter da bomo tudi še ostali sprejeti v delo.

Zavedamo se vašega velikodušja, ki ste nam ga izkazali s tem, da ste nas podpirali, ter se vam zato hvaležno zahvaljujemo, ter se priporočamo še za naprej, dokler ne preneha bič, ki nas bije že toliko časa.

V zahvalo se bomo še naprej neustrašeno borili za zboljšanje gmotnega položaja in za pravice delavstva.

S tem, ko ste pomagali nam, ste pokazali celemu svetu to, da ste proletarci, ki spoštujete žrtve, ki so nastale v borbi za delavski obstoj. Obenem ste se pa kruto maščevali nad onim, ki nas zatirajo.

Le tako naprej in zmaga je sigurna. Živela delavska solidarnost.

Živela delavska str. org. Zveza rudarskih delavcev.

Brezposelni rudarji.

Jesenice. 28. maja se je vršila okrožna strokovna konferenca na Jesenicah, kjer se je šlo za ustanovitev okrožnega strokovnega sveta. Stvar je zelo lepa in za delavstvo zelo važna, ampak gotovi elementi so hoteli to prireditelju izrabiti v svoje strankarske namene. Hoteli so doseči, da bi bil ta strokovni svet le maska za politične namene Svetka in Bernota. Jeseniško delavstvo je to pregledalo in sodruga Skuk in Pokovec sta razkrinkala v jasnih besedah demagogično Svetkovo počenje. Jeseniško delavstvo hoče enotno in skupno nastopiti proti kapitalizmu, ki tukaj vedno predrzneje nastopa, odklanja pa z vso odločnostjo vsakega, ki bi mu hotel diktirati in ki bi je hotel izrabiti v korist kake klike. Upamo, da se Svetek ne bo tako hitro spuščal na vroča jeseniška tla. — Jeseničani.

Zagorje ob Savi. Vsled vedno naraščajoče draginje je postal položaj delavstva naravnost obupen. Družine ubogih, strganih in lačnih rudarjev se nahajajo v neznosnem stanju. Z naraščanjem draginje narašča tudi število priganjalcev in krvososov ubogega delavstva. Čim je položaj delavcev slabši, tem več ima trb. družba valpetov, kateri šikanirajo in preganjajo delavce k napornemu delu. Delavce kateri opravljajo težko in naporno delo v kamnolomu in drugje se niti ne plačuje po tem kakor je bilo sklenjeno pri zadnji pogodbi. Da se pa delavce ne plačuje tako, kakor je predpisano, je pa krivo to, ker se uradniki posameznih revirjev ne ravna po tem, kar njihovo vodstvo sklene. Nadalje bi bilo potrebno, da bi bili ti gospodje tudi v gospodarstvu bolje podučeni. Posledice slabega gospodarstva se kažejo posebnost pri nas. V nekem skladišču je strolnela ogromna množina bičevja. Torej tu ni nič škoda tisoče in tisoče dinarjev vrednosti da segnijo; bolj je škoda seveda ako bi se delavcu primaknila kakšna kronica k njegovi borbi plači. Tu ti gospodje nimajo časa, da bi si ogledali posledice svojega gospodarstva. Ponoči stati in skrivati se za grmovjem in drevesi ter paziti na premočene in izmučene delavce, kateri gredo včasih vsled premočene obleke par minut preje iz dela, ter jih zalezovati kakor vrag duše, to jim je seveda v veselje. Najhujši izmed vseh teh pi-javk ubogega delavstva pa je neki bivši avstrijski oficir (neverjetno) sedaj obratovodja Francek Lapornik, kateri zasluži najvišjo odliko v izkoriščanju. Delavci zaposleni pod njegovim vodstvom so naravnost nesramno plačani in šikanirani. Navesti hočemo samo par slučajeve. Delavce, kateri so zaužili svoj krvavo prisluženi kosček kruha je ozmerjal češ: ali ne morete pojesti med delom saj lahko delate in jeste obenem. Delavka je napravljala premog za nekega rudarja. Zagledal jo je od daleč ter prihitel k nji ter s palico pogrebel premog iz vozička, ter jo kaznoval za deset kron, ker je bil seveda po njegovem preveč poln. Moral bi pa vedeti (ta gospodine), da mora tehtati voziček premoga 800 kg. Ista delavka je pozneje skupno s svojo sodelavko napravljala premog za tega gospoda seveda v kosih, ker jima pa ni bilo mogoče napraviti takšnega kakor bi on rad, ju je kaznoval

vsako za 10 K. Torej preje je bila kaznovana zato ker je delavcu napravljala premog, pozneje pa, ker ga ni njemu dovoljno izbrala, jo je pa zopet kaznoval. Ta trinog vstaja celo ponoči ter priganja delavke k delu. Vtiče se v vsako delo o katerem pa nima pojma; zato ni čudno če vstrelji včasih tačega kozla, da je strah. Ako bi hoteli navesti vsa njegova dobra dela v izkoriščanju bi jih bilo mnogo preveč. Edini žarek upanja je to, da željno pričakujemo dan, ko bo g. Lapornik Fr. odlikovan z najvišjo odliko trioga. — Delavci.

Trbovlje. Dosti dopisov je iz Trbovelj v »Delavskih Novicah« vendar prosim naj mi bo dovoljeno, da se tudi jaz oglasim z par vrsticami. Razmere v Jugoslaviji zdijo se mi kakor v hiši, kjer sta šla gospodar in gospodinja na božjo pot, doma pa so ostali posli in otroci. Ti sedaj gospodarijo vsak po svoje. Dekla si napravi cvrtje in kuhinjske klobase. Hlapec je našel vhod v klet, se napil in smrči na odru. Živina lačna in žejna moka v hlevu in se trga od jasi. Otroci pa se zabavajo po svoje. Staknili so ključke od shrambe in omar ter sedaj prevračajo in stičejo po praznih obleki in posodju. Tudi sosedove otroke so povabili in sedaj z združenimi močmi ližejo smetano, zobljejo sladkor itd. Tu dva popravljata uro tam sta se dva strela za lonček marmelade, ki leži sedaj razbit na tleh in kojega vsebino tretji skuša rešiti s tem, da prst v njo vtika in ga obliže. — Taka primera se mi je pojavila v mislih, ko sem opazoval, kako domači in tuji podjetniki kapitalisti izmoghavajo ubogo jugoslovansko delavsko paro. Eden najvnetejših izkoriščevalcev ubogega delavstva je tukajšnji podjetnik Herman Alter, ki menda dela pod koncesijo firme Dukič in drug v Ljubljani. Mož je baie madžarski jud, toraj tuji državljani, vendar ga ni državotvornega elementa, ki bi mu stopil na prste, ko dan za dnem tepta zakone, ki so v veljavi v kraljevini SHS. Njegovi delavci so po veliki večini nezavedni in neorganizirani, zato jih izkorišča tem lažje in tem bolj temeljito. Delajo mu po dvanajst ur na dan, ne oziraje se nato, da je v državi SHS zakonito uveljavljen 8urni delavnik. (Vem, da mi bode gospod Alter ugovarjal, češ, dela se samo 11 ur ne pa 12 ur; vendar mu povem, da se delavci tisto uro, ki bi imeli v miru povziti svoje kosilo, zmučijo še bolj kot da bi delali ker morajo približno v 20. minutah brez oddiha v skok, nazaj na delo.) Delati mu toliko časa pa so prisiljeni, ako si hočejo zaslužiti vsaj za hrano in si v »Tandler-lodnu« kupiti par cap. Dalje se g. Alter niti ne zme-ni ne za po zakonu priznani 8urni delavnik. Delavci pa sami nezavedni, delajo mu čim dalje mogoče, ne da bi zahtevali za nadure 50 oziroma 100 odstotni povisek, kakor to predvideva zakon. Gospod Alter plača mladostnim delavcem od 5.50 do 7—8.50 K na uro. Starejšim pa 9 do 10.50 na uro, brez ozira na povisek za delo čez normalni delavni čas. Delati pa je pri njem prisiljen vsakdo tako, da porabi vse svoje moči in kdor ostane nepretrgoma mesec dni pri njem smatrati ga je za junaka, kajti ni šala celih 11 ur brez oddiha vihteti kramp in lopato. Tako se je zgodilo, da so krepki kmetje, ki pač tudi doma niso lenarili, bili prisiljeni, da se vsaj za teden doma odpočijejo. Gospod Alter ima namreč navado, da zelo nerad da delavsko knjižico iz rok, ker pač dobro ve, da tako pridnih in ovčje potrepljivih delavcev ne bo z lepa več dobil. Še bi bilo pripomniti, če pač tudi za gradbene podjetnike velja zakon o oduštvu, kajti dobiček tega inozemskega gospoda je značalansko leto baie eden in pol milijona. (Beležimo govorico, ki je razširjena med tukajšnjim delavstvom.) Če je to mogoče pretirano vendar ni brez podlage, kajti po povprečnem računu nekega delavca zasluži se mu trije delavci v enem dnevu toliko, da je za podjetnika ostalo od vsakega delavca najmanj čistih 200 K. Še več bi se dalo povedati o tem vzor podjetniku, pa za danes naj to zadostuje. Lahko bi se tudi vprašali čemu »Trboveljska prem. družba« ne vrši tega dela v lastni rezi-ji in čemu mora biti ravno inozemec,

ki služi na račun slovenskega delavca »silne pare«, toda namen je prozoren. Ukiniti hoče osemurni delavnik in raje kot slovenskemu delavcu dati pošteno plačo, rajši da enemu inozemcu zasluži celo bogastvo. — Da hoče ukiniti 8urni delavnik je razvidno tudi iz tega, da je oddala dnevni obrat v Rajhenburgu za 4 leta Fa. Dukič in dr., ki tudi ne upošteva 8urnega delavnika. — Gospodje narodnjaki in patriotje, evo vam kopice dejstev, in če ni Vaš patriotizem prazna fraza, pokažite enkrat, da zakoni kraljevine SHS niso cumje, koje bi smel vsak pritepenec teptati z nogami. — Vrž.

Ruski sovjetski „Splošni zakon o mezdah“.

(Po članku dr. Golijasa v 5 št. »Socialne Misli«.)

Tu prinašamo po »Socialni Misli« glavne določbe tega zakona, ki pomenja novo razdobje v delavski socialni zakonodaji.

Zakon obsega 8 oddelkov (153 členov):

I. Splošne določbe (1—4). II. Delovni čas (5—20). III. Predpisi o proizvodstveni količini dela (21—30). IV. Mezdni razredi (31—40). V. Vajenstvo (41—46). VI. O izplačevanju mezd (47—122). a) splošne določbe, b) plače po komadu, c) premije, d) plače za nadure, e) orodje in pripomočki, f) pomanjkljivo delo, g) plača v dobi ukinjenega dela, h) odškodnina za delo izven kraja, i) odškodnina za selitve. VII. Dnevi odmora, državni prazniki in dopusti (123—139). VIII. Sprejem in odpustitev (140 do 153).

I. Zakon stopi v veljavo 1. julija 1920 in takrat prenehajo vse prejšnje nasprotujoče naredbe. Izvrševanje nadzorujeta N. K. T. (Narodni Komisariat Truda) in V. C. S. P. S. (Vserossijski Centralni Sovjet Professionalnih Sojuzov); ministrstvo dela in osrednji svet sindikatov.

II. Rokotvorno delo je dnevno (od 6. do 21.) ali pa nočno (od 21. do 6.). Delo ne sme trajati preko 8 ur, in če je nočno, ne preko 7 ur. Pri delu, ki se vrši le deloma po noči, se smatra sedem osmink ene ure za celo uro. Delo nastavljenec v pisarnah in v prometni službi znaša istotako 8, odnosno 7 ur, če je njih delo neposredno spojeno z delom telesnih delavcev.

Duševno delo se vrši 6 ur, po noči pa 5 ur. Pet šestink ene nočne ure velja kot cela.

»Maloletni« (14—16 let) delajo 4 ure, »podroški« (16—18 let) 6 ur. Obojim je zabranjeno nočno delo. Delo, ki zahteva daljše trajanje in se plača po mesecu (n. pr. hišno) se lahko drugače urejuje; samo ne sme presegati mesečno vsoto ur. Delavec ima pravo na vsaj polurni odmor tekom prvih 5 ur dela.

III. Proizvodstveni kvantum predpisuje v vsakem delovnem razredu »Rascenočnaja Komisija« (Razcenitveni Odbor) sporazumno s »Proizvodstvenim Sojuzom« (Proizvodstvena zveza). Ta števila se ustanavljajo po teoretskih računih in praktičnem opazovanju. Razmere, ki se smatrajo kot normalne, so: a) dobro stanje orodja, b) primerna razmestitev vseh potrebščin, c) dovoljna zaloga potrebščin in orodja, d) zdrave krajevne razmere. Točno se je ozirati na izgovorjene dopuste. Sindikati popravljajo predpise o proizvodstveni višini trimesečno. Delo, ki ne doseže določenega kvantuma proizvodstva, se plača sorazmerno dejansko doseženi količini; nikdar pa manj kot dve tretjini. Kdor namenoma proizvaja pod določeno količino, se kaznuje z odpustom in se postavi na razpolago pododseku za razdelbo delovnih moči.

IV. Število mezdnih razredov se ustanavlja po krajevnih odborih; enakovredno delo se enako plača, tudi ženskam. Delo, ki zahteva posebno znanje, se bolje plača ne glede na izpite. Zahteva se poskusni čas; vpis v mezdni razred pri enem krajevnem odboru se razveljavlja s pristopom v drugo podjetje.

Dalje prihodnjič.